

- SZKUDLAREK R., PASZKIEWICZ R. 2012. Podkowiec mały *Rhinolophus hipposideros*. In: MAKOMASKA-JUCHIEWICZ M., BARAN P. (Eds.). Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część 3. GIOŚ, Warszawa: 725-748.
- SZKUDLAREK R., BATOR-KOCOŁ A., GUBAŁA W.J., HRYNIUK Z., IWANIUK Ł., NIEDŹWIEDŹ Ł., PASZKIEWICZ R., PŁOSKOŃ Ł., SZATKOWSKI B., WARCHAŁOWSKI M., WĘGIEL J., WĘGIEL A., PIKSA K. 2018. Fauna nietoperzy obszarów Natura 2000 „Bednarka” i „Ostoja Nietoperzy Powiatu Gorlickiego” oraz ich ochrona. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 74, 4: 243-254.
- WARCHAŁOWSKI M., PIETRASZKO M., CICHOCKI J., SZKUDLAREK R. 2014. Nowe stwierdzenia nocka orzęsionego *Myotis emarginatus* na obszarze Beskidów Zachodnich oraz Pogórza Zachodnio-beskidzkiego. *Przegl. Przyr.* 25, 1: 79-84.
- WILCZEK Z., ZARZYCKI W. 2013. Szata roślinna rezerwatu przyrody „Dolina Łąńskiego Potoku” na Pogórzu Śląskim (Karpaty Zachodnie). *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 69, 4: 322-329.
- ZYGMUNT J. 1995. Kolonia nietoperzy w Górkach Wielkich. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 51, 1: 73.

Summary

During inventories near Górki Wielkie in 2017, two new stands of Lesser horseshoe bat were recorded. One in an old garage near Cieszyn's Water and Sewage Services in Podgórze and other in abandoned house near Barujec stream.

Adresy autorów:

Marcin Warchałowski
Uniwersytet Zielonogórski
Katedra Zoologii
ul. Szafrana 1, 65-516, Zielona Góra
Muzeum Tatrzańskie
im. Dra Tytusa Chałubińskiego
w Zakopanem, ul. Krupówki 10
34-500 Zakopane
Stowarzyszenie Dziewiećsił, Lipowa 157
e-mail: marcin.warchalowski@dziewiecsil.org

Monika Pietraszko
Uniwersytet Wrocławski, Zakład Biologii
Ewolucji i Ochrony Bezkręgowców
ul. Przybyszewskiego 63/77, 51-148 Wrocław
Stowarzyszenie Dziewiećsił, Lipowa 157

Tomasz Jonderko
Stowarzyszenie Górecki Klub Przyrodniczy
ul. Zalesie 12, 43-436, Górki Wielkie
e-mail: acer70@wp.pl

Maciej Romański, Robert W. Mysłajek

NOWE STWIERDZENIA RYSIA EUROAZJATYCKIEGO *LYNX LYNX* W WIGIERSKIM PARKU NARODOWYM

New records of Eurasian lynx *Lynx lynx* in Wigry National Park

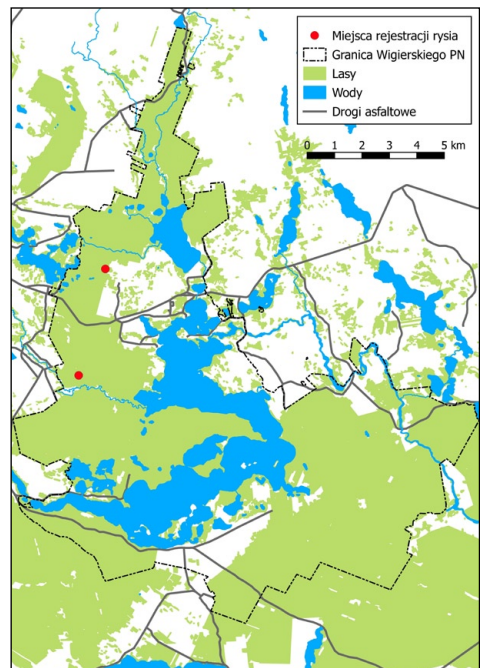
Najważniejsze ostoje rysia euroazjatyckiego *Lynx lynx* w Polsce znajdują się w Karpatach oraz w rozległych lasach wschodu kraju (Jędrzejewski et al. 2002 a, Niedziałkowska et al. 2006, Schmidt 2018). Jedną z nich jest Puszcza Augustowska, gdzie liczebność lokalnej populacji tych drapieźników oceniana była na 19-20 osobników (Harmuszkiewicz 2011). Słabo poznana jest jednak sytuacja rysia w Wigierskim Parku Narodowym i pokrywającym się z nim w 94%

obszarze Natura 2000 „Ostoja Wigierska” (PLH20004). Co więcej, informacje na temat występowania gatunku w tym obszarze są sprzeczne. Loch (2012) w niepublikowanej ekspertyzie podaje informację o odnalezieniu tropów rysia w granicach Wigierskiego PN w dwóch lokalizacjach na północ od drogi nr 653 (Suwałki – Sejny), jednak Jamrozy (2014) ocenia, że jest to obszar, gdzie „gatunek nie występuje, ale w przeszłości pojawił się na tym terenie lub jego występowanie jest potencjalnie możliwe”. Z kolei w Standardowym Formularzu Danych (2018) dla obszaru Natura 2000 „Ostoja Wigierska” status rysia określany jest jako „rozmnażający się” (r), ale liczebność oceniono na jednego osobnika.

Do weryfikacji statusu rysia w Wigierskim Parku Narodowym, a tym samym i w obszarze Natura 2000 „Ostoja Wigierska”, wykorzystaliśmy wyniki monitoringu fauny ssaków prowadzonego z wykorzystaniem gęstej sieci fotopułapek. Rejestrację zwierząt tą metodą prowadzono od sierpnia 2013 r. do lipca 2018 r., a w okresie tym zebrano łącznie materiał z 45069 fotopułapokodni. Szczegóły instalacji sprzętu oraz analizy materiału filmowego znaleźć można w pracy Romańskiego et al. (2018). W trakcie badań rysie zarejestrowano w Wigierskim Parku Narodowym dwukrotnie (ryc. 1): (1) 17.03.2015., o godz. 08:13, na północnym brzegu doliny Czarnej Hańczy, w pobliżu Sobolewa. Rys przemieszczał się na południe, w stronę rzeki (fot. 1). (2) 20.03.2015., o godz. 17:00, na leśnej ścieżce na wysokości Suchara V. Rys przechodził na południe, w stronę drogi asfaltowej Suwałki-Sejny (fot. 2). Obie obserwacje dotyczą najprawdopodobniej tego samego osobnika o nieustalonej płci. Wskazuje na to podobieństwo wyglądu zewnętrznego rysia zarejestrowanych w obu lokalizacjach, zaledwie trzydniowy odstęp czasowy pomiędzy obserwacjami, a także niewielka odległość pomiędzy fotopułapkami, wynosząca zaledwie 4 km. Wyniki monitoringu potwierdziły więc, że w badanym obszarze rys jest gatunkiem występującym sporadycznie.

Wigierski Park Narodowy ma niewielką powierzchnię (150,8 km²) w porównaniu do wymagań przestrzennych rysia. Badania prowadzone w Puszczy Białowieskiej pokazały bowiem, że drapieżniki te użytkują rozległe arealy osobniczo, wynoszące średnio 248 km² u samców i 133 km² u samic (Schmidt et al. 1997), w ramach których przemieszczają się na odległość wynoszącą średnio 7,2 km dziennie (Jędrzejewski et al. 2002b). Ochronę rysia należy więc rozpatrywać w szerszym kontekście, uwzględniając otaczające go lasy gospodarcze. Park narodowy będzie tu spełniać ważną rolę ostoi, w której większe znaczenie mają naturalne procesy przyrodnicze (Jermaczek 2014), dzięki którym w środowisku występuje większa liczba struktur sprzyjających obecności rysia, takich jak powalone drzewa i wykroty (Podgórski et al. 2008).

Badania dofinansowano ze środków Funduszu Leśnego, w ramach umowy zawartej pomiędzy Państwowym Gospodarstwem Leśnym Lasy Państwowe i Wigierskim Parkiem Narodowym (EZ.0290.1.39.2017).

Ryc. 1. Stwierdzenia rysia w Wigierskim Parku Narodowym w marcu 2015.

Fig. 1. Records of the Eurasian lynx in Wigry National Park in March 2015.

Fot. 1. Ryś w dolinie Czarnej Hańczy w Wigierskim Parku Narodowym (fot. M. Romański, 17.03.2015).

Photo 1. Lynx in Czarna Hańcza river valley in Wigry National Park (photo by M. Romański, 17.03.2015).

Fot. 2. Ryś w sąsiedztwie Suchara V w Wigierskim Parku Narodowym (fot. M. Romański, 20.03.2015).

Photo 2. Lynx near lake Suchara V in Wigry National Park (photo by M. Romański, 20.03.2015).

LITERATURA

- HARMUSZKIEWICZ J. 2011. Występowanie rysia eurazjatyckiego (*Lynx lynx*) w Puszczy Augustowskiej. Sylwan 155: 572-578.
- JAMROZY G. (Ed.). 2014. Ssaki polskich parków narodowych. Instytut Bioróżnorodności Leśnej UR, Magurski Park Narodowy, Kraków-Krempna.
- JĘDRZEJEWSKI W., NOWAK S., SCHMIDT K., JĘDRZEJEWSKA B. 2002a. Wilk i ryś w Polsce – wyniki inwentaryzacji w 2001 roku. Kosmos 51: 491-499.
- JĘDRZEJEWSKI W., SCHMIDT K., OKARMA H., KOWALCZYK R. 2002b. Movement pattern and home range use by the Eurasian lynx in Białowieża Primeval Forest (Poland). Ann. Zool. Fenn. 39: 29-41.
- JERMACEK A. 2014. Obszary dzikości – warunek skutecznej ochrony antropofobnej fauny. Przegl. Przynr. 25, 4: 104-129.
- LOCH J. 2012. Inwentaryzacja przyrodnicza w rejonie rozpatrywanych wariantów budowy i rozbudowy drogi wojewódzkiej Nr 653 wraz z drogowymi obiektami inżynierskimi i niezbędną infrastrukturą na odcinku Suwałki – Sejny (woj. podlaskie). Praca wykonana w ramach dokumentacji projektowej dla firmy EKKOM sp. z o.o. z Krakowa na zlecenie Podlaskiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Białymstoku. Maszynopis.
- NIEDZIAŁKOWSKA M., JĘDRZEJEWSKI W., MYŚLAJEK R.W., NOWAK S., JĘDRZEJEWSKA B., SCHMIDT K. 2006. Environmental correlates of Eurasian lynx occurrence in Poland - Large scale census and GIS mapping. Biol. Conserv. 133: 63-69.
- PODGÓRSKI T., SCHMIDT K., KOWALCZYK R., GULCZYŃSKA A. 2008. Microhabitat selection by Eurasian lynx and its implications for species conservation. Acta Theriol. 53: 97-110.
- ROMAŃSKI M., SZEWCZYK M., NIEDŹWIECKA N., NOWAK S., MYŚLAJEK R.W. 2018. Monitoring wilków (*Canis lupus*) z wykorzystaniem fotopułapek i analiz genetycznych w Wigierskim Parku Narodowym, 2013-2017. Przegl. Przynr. 29: 78-95.
- SCHMIDT K. 2018. Ryś *Lynx lynx* (Linnaeus, 1758). Atlas Ssaków Polski. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków. Dostęp: 09.11.2018 r. [<http://www.iop.krakow.pl/Ssaki/gatunek/3>].
- SCHMIDT K., JĘDRZEJEWSKI W., OKARMA H. 1997. Spatial organization and social relations in the Eurasian lynx population in Białowieża Primeval Forest, Poland. Acta Theriol. 42: 289-312.
- Standardowy Formularz Danych. 2018. „Ostoja Wigierska” PLH20004. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Warszawa. Dostęp: 09.11.2018 r. [<http://natura2000.gdos.gov.pl/>].

Summary

During intense monitoring with camera traps (45069 trap-days) conducted in Wigry National Park (Northeastern Poland) in 2013-2018, we confirmed presence of the Eurasian lynx *Lynx lynx* only in March 2015 – most likely single individual. Thus we conclude that lynx occurs in the National Park only sporadically.

Adresy autorów:

Maciej Romański
Wigierski Park Narodowy
Krzywe 82, 16-402 Suwałki
e-mail: maciej.romanski@wigry.org.pl

Robert W. Myślajek
Instytut Genetyki i Biotechnologii
Wydział Biologii, Uniwersytet Warszawski
ul. Pawińskiego 5a, 02-106 Warszawa
e-mail: robert.myslajek@igib.uw.edu.pl